BUTLLETÍ DE LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL

Fundada en 1.er de Gener de 1900

Maig - Juny 1921

Estatge social:
Carrer del Bisbe, 2. (Palau de la Generalitat)
Barcelona

SUMARI: SECCIÓ OFICIAL: Sessió científica del 12 de maig de 1921.—Presentació.—Correspondència.—Sobre la excursió científica col·lectiva d'enguany. — COMUNICACIONS VERBALS. — Sessió científica del 2 de Juny de 1921.—Provisió de la Vice-presidència.—Admissió i proposta de membres.—Correspondència. — Premi de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans.—Esbós de la excursió científica col·lectiva d'enguany.—COMUNICACIONS VERBALS.

R. González Fragoso: Algunos hongos del Herbario del Museo de Ciencias Naturales de Barcelona, p. 99.—Notesbibliogràfiques.

DEMANDES I OFERIMENTS

(En aquesta secció s'hi inscriuran gratuitament els anuncis no comercials que se'ns trametin)

—D. JOSEP M.ª DE LA FUENTE, de Pozuelo de Calatrava (Ciudad Real) desea cambiar el volumen I de los *Staphylinides (Faune Gallo-Rhènane)* de Mr. Fauvel, que tiene en doble, por el II de la misma obra, quele falta. Envio por envio (certificado). Escribir antes de enviar.

—J. M. MAS DE XAXARS—Méndez-Núñez, 6, Barcelona. Ofereix bons Coleòpters de la fauna Mediterrània occidental contra *Carabus*.

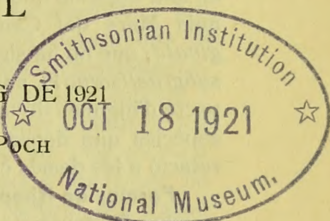
BUTLLETÍ

DE LA

Institució Catalana d'Història Natural

2.ª Sèrie. Barcelona, Maig - Juny, 1921. Vol. I — Núms. 5-6

SECCIÓ OFICIAL

SESSIÓ CIENTÍFICA DEL 12 DE MAIG DE 1921

Presidència del Sr. Artur Bofill i Poch
President

Assisteixen els membres Srs. d'Aguilar-amat, Bataller, Broquetas, Casanovas, Faura, Sagarra (I) i Vilaseca, Secretari. El R. P. de Barnola fa excusar la seva no assistència.

Els Srs. Bofill, Faura i Vilaseca presenten com a nou membre En Antòn Mir Capella, de Sant Sadurní d'Anoia, qui es dedica a Geologia.

El Sr. Secretari dona compte dels comunicats següents:

De l'Institut d'Estudis Catalans convidant a la quinta Festa anyal i adjudicació de Premis de l'últim Concurs;

De la Secció Catalana de Nostra Parla remerciant cordialment pel bell donatiu de les Publicacions de la benemèrita Institució Catalana d'Història Natural com ofrena a la Biblioteca rossellonesa;

Del consoci En Pere Casellas Tarrats, Arquitecte municipal de Reus, oferint el seu valiós i incondicional concurs per a coadjuvar el bon resultat de l'excursió científica col·lectiva d'enguany al Camp de Tarragona i de la qual el Sr. Vilaseca, membre del Comité organitzador, en la pròxima sessió de Juny, exposarà en nom dels seus companys del comité els extrems principals del programa;

De Mr. Edouard Harlé, qu'ens assabenta de que ha fet donació de la seva col·lecció paleontològica a la vila de Burdeus. De Mr. Contamine Latour i del Sr. Codina de des de Marroc on es troba actualment per a la recol·lecció i estudi d'aquella micro-fauna, salutacions.

Són fetes a continuació les següents

COMUNICACIONS VERBALS:

La Ciconia alba L. a Pla de Cabra.—El Sr. AGUILAR-AMAT dona comte de que el dia 2 d'aquest mes va aturar-se en el campanar de l'església parroquial de Pla de Cabra (prov. de Tarragona) un magnífic exemplar de aquesta xancuda, permaneixent allí fins que un vehí va espantar-la amb un tret de revolver. Com que en l'esmentat poble no's recorda ni pels vehins més antics un fet semblant, és digne de tenir-se en compte i fer constar la presència d'aquesta xancuda en dita localitat.

Sobre la fauna malacològica d'Amposta.—El Sr. BOFILL i POCH manifesta que sens perjudici de dar-ne una nota detallada i entrar en consideracions malacogeogràfiques, li complau fer avinent a la INSTITUCIÓ que, en una excursió que ha efectuat en març prop passat ha trobat en l'«Acequia Mare del Camp» d'Amposta, una *Belgrandia*, pot ser la *B. marginata*, que no ha sigut citada vivent a Espanya, un *Melanopsis* (el *M. subgraellsiana?*), una *Theodoxia*, ben segur la *Th. fluviatilis*, però d'aspecte d'algunes de la regió valentina, abundó de *Bythinia leachi*, i altres espècies que donen una fàcies particular a aquesta encontrada, amb relació a les demés catalanes.

Formes de Rhopalocera (Lep.)**a incloure en la fauna catalana.**—El membre En IGNASI de SAGARRA mostrà als assistents, alguns exemplars de la Família *Pieridae* recentment estudiats i pertanyents a la col·lecció regional d'estudi, del Museu de Ciències Naturals. Són les formes seguents: *Euchloe belia occidentalis* Ver. ab. *quadra* B., procedent de Sta. Coloma de Gramanet, 30.IV.1908, Sagarra leg.; *E. belia occidentalis* Ver. ab. *quadripunctata* Sag. (forma nova), de Vallvidrera, 12.V.1918, A. Sanchez leg.; *E. belia occidentalis* Ver. ab. *vittata* Sag. (forma nova) de Sta. Coloma de Gramanet, 12.IV.1915, Sagarra leg.; *E. belia autumnalis* (3.ª generació) de Sta. Coloma de Gramanet, 20.X.1909, Sagarra leg.; *Anthocharis cardamines meridionalis* Ver. ab. *citronea* Wheeler, de Vallvidrera, 23.IV.1920, S. Novellas leg.; *Anth. cardamines meridionalis* Ver. ab. *ochrea* Tutt., de Alella, 10. IV. 14, R. Zariquiey leg.; Les, Vall d'Aran, 21. VII. 15, A. Codina leg.; *Anth. cardamines meridionalis* Ver. ab. *nigricosta* Sag. (forma nova) de Vallvidrera, 24. V. 1920, S. Novellas leg.; *Anth. euphenoides* Stgr. ab. *parvisignata* Sag. (forma nova), de Martorell, 27.V.1920, S. Novellas leg.; *Gonopteryx cleopatra* L. hermafrodita, de Sant Medí, Tibidabo, 29.VI.1917, O. C. Rosset leg.; *Colias phicomone oberthuri* Ver., de la Vall d'Aràn, VII.1909, M. Llenas leg.; *Colias croceus* Fouc. *vernalis* Ver. ab. *faillae* Stg., de St. Pere Màrtir, 4.III.1919, Sagarra leg.; Montserrat, 10.VII.1917, recol. museu; *Colias croceus tenuimargitana* Ver., de Olot, 30.VIII.1917, A. Codina leg.; *Colias croceus velata* Ragusa, de St. Guim de la Rabassa, 25.VII.1920, Font Quer

leg.; *Colias croceus cremonae*, B. H., de Castelldefels, 15.IV.910, Sagarra leg.; *Colias croceus nigrofasciata* Ver., de Artesa de Segre, VII. 1916, J. Maluquer leg.; *Colias croceus autumnalis* Sag. (forma nova) trans. *obsoleta* Tutt. de Sta. Coloma de Gramanet, X.1909, Sagarra leg.

Altre localitat catalana de Helix alonensis Fer.—Manifesta el membre En J. Bta. d'Aguilar-amat que aquesta espècie solament citada fins ara a Catalunya de la la serra de Cardó i de Bràfim per Bofill, de Vilaseca de Solcina per Gibert, de Badalona per Tuixans, de Montserrat, la serra de Comavert i de Gualba per Zulueta, ha sigut trobada darrerament en els penyals de S. Ramon de Pla de Cabra, entre les escletxes de les roques i en les parets de tanca. Aquesta localitat sembla ésser la més septentrional autèntica, doncs es troba quelcom més cap al Nord que Bràfim. Les localitats de Montserrat i Gualba ofereixen algun dubte respecte a l'espontaneitat de la vida de *Helix alonensis*, doncs aquesta és una espècie llevantina i meridional molt preuada com a comestible i per tant fàcil d'introduir amb les matèries alimentícies.Demés les localitats de la província de Tarragona on s'ha trobat estan enllaçades climatològicament i fins geogràficament amb la zona on domina aquesta espècie i Montserrat i el Montseny tenen condicions molts diferents; a pesar de les moltes exploracions ulteriors per aquestes encontrades no s'ha tornat a trobar en elles l'esmentada espècie. La cita de Tuixans a Badalona no ofereix cap garantia de veritat puix la part d'Història Natural del treball (Apuntes topogràfico-médicos de Badalona, 1903) està plagada de dades falses i errònies.

Cal fer notar que el nom de *carragines* amb què segons Bofill conèixen aquesta espècie de Bràfim, serveix a Pla de Cabra i a Vilarrodona per a designar a *Helix vermiculata* Müller.

Un peix fòssil nou de Sta. Maria de Meyà.—El P. Barnola fa comunicar que consultat un exemplar fòssil que té regalat del kidmerigdià de Santa Maria de Meyà (Lleyda), amb D. Lluis M.ª Vidal, aquest li respongué que li semblava ésser un *Oligopleurus? esocinus?* Thiolliere. El donar amb incertitud tant el génere com l'espècie, és per ésser el primer peix de dita localitat que fins ara s'hagi trobat amb apariència de cùa «*heterocerca*».

Treballs originals: Dr. R. González Fragoso: Algunos hongos del Herbario del Museo de Ciències Naturals de Barcelona.

I sens més assumptes de que tractar el Sr. President aixeca la sessió a un quart de nou de la vetlla.

SESSIÓ CIENTÍFICA DEL 2 DE JUNY DE 1921.

Presidència del Sr. Artur BOFILL i POCH
President

Assisteixen els Srs. BATALLER, BOTEY, BROQUETAS, CODINA, FAURA, JUNCADELLA, MALUQUER (Joaq.), MAS de XAXARS, ZARIQUIEY i VILASECA, Secretari. El R P. BARNOLA ha fet excusar la seva no assistència.

El Sr. President dona posessió al Sr. E. JUNCADELLA del càrrec de Vice-president de la INSTITUCIÓ per a el qual fou elegit. Aquest senyor aprofita la oportunitat per a remerciar als membres i oferir-se.

Es admès el membre proposat en la sessió anterior.

Els Srs. BOFILL i POCH, Dr. FAURA i SANS i Dr. BATALLER presenten com a membre al Dr. Carles CALLEJA i BORJA-TARRIUS, Catedràtic d'Histologia a la Facultat de Medicina de Barcelona.

El Dr. R. JEANNEL, membre corresponent, escriu de des de Cluj (Romania), oferint per a el BUTLLETÍ algunes notes sobre la Fauna espeològica catalana que esperem amb interés.

En la adjudicació de Premis de l'últim concurs del 4 de maig de l'Institut d'Estudis Catalans, va obtindre el premi de la Secció de Ciències un treball sobre Hemípters de Catalunya. A proposta del Dr. BATALLER s'acorda que consti en acta la satisfacció dels presents per ésser l'agraciat el membre Sr. CODINA.

El Sr. VILASECA manifesta que els preliminars de la excursió científica col·lectiva d'enguany projectada al Camp de Tarragona (Reus), s'inicia sots els millors auspicis, puix complint amb molt gust l'encàrrec que li feu l'INSTITUCIÓ ha fet algunes gestions prop de valuosos elements d'allí com el Dr. J. CAIXÈS en representació de l'Institut General i Tècnic, i Centre de Lectura, En E. MARTORELL, ultra del oferiment expontani del membre Sr. P. CASELLES, arquitecte municipal, pel Ajuntament de Reus, quins acollint l'idea amb entusiasme coadjuvaran al millor èxit de l'excurssió. Així pot ja adelantar un esbós o assenyalar els principals càires de la mateixa dient:

L'Ajuntament obsequiarà amb un Lunch als excursionistes i els naturalistes de Reus amb un àpat als de Barcelona.

Dia 2	d'Octubre.	Diumenge.	Arribada a Reus. Visites a Casa la Vila, Centre de Lectura, Institut General i Tècnic, etc.	
» 3	»	Dilluns.	Excursió	al cap de Salou.
» 4	»	Dimarts.	»	a Riu de Camps.
» 5	»	Dimecres.	»	a la Serra de l'Almuçara (en Auto-omnibus).
» 6	»	Dijous.	»	a Castellvell (matí). Sessió de la INSTITUCIO CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL. Comiat,

Cada dia Conferències al Centre de Lectura, Institut i Estació Enològica.

Les adhesions han de dirigir-se abans del 15 de setembre proper, al Sr. Vilaseca, secretari de l'Institució, així com tot lo referent a la demanda dels informes que convinguin, o anuncis de conferències o treballs a comunicar, per a poguer així formar un programa definitiu, per aquella data, una còpia del qual es facil tarà oportunament a qui ho sol·liciti a Secretaria (local social). Animar-se doncs. Cap membre de l'Institució hauria de faltar-hi. Els naturalistes que no siguin membres de l'Institució i desitgin concòrrer a l'excurssió poden solicitar-ho del Sr. President.

Són presentades les següents

COMUNICACIONS VERBALS

Llista de crisomèlids catalans.— El Sr. Zariquiey comunica que li han sigut classificats per Mr. Dodero els següents *Chrysomelidae* (Ins. Coleòpters):

Chaetocnema tibialis Illig.	C'an Tunis, 12.III.16; Prat del Llobregat, 7.III.15.
Ch. depressa Boield.	Cardedeu, 11.IV.15.
Ch. meridionalis a. *unicolor* Ws.	Prat, 31.III.15.
Ch. arida Foudr.	Vallgorguina, 4.IV.15.
Ch. hortensis Geoffr.	Prat, 7.III.15.
Hermaeophaga cicatrix Illig.	Horta, 23.V.15.
Phyllotreta variipennis Boield.	Santa Coloma a les vores del R. Besós, 28.III.15; Horta, 21.V.15.
Ph. rugifrons Küst.	Cardedeu, 11.IV.15.
Ph. undulata Kutsch.	Prat, III 15; Santa Coloma a les vores del R. Besós, 28.III.15; Cardedeu, 11. IV.15;
Ph. atra F.	Prat, 7 i 14.III.15.
Ph. cruciferae Goeze.	Santa Coloma a les vores del R. Besós, 28.III.15; Prat, 31.III.15; S. Pere Màrtir, 20.IV.16.
Ph. aerea All.	Santa Coloma a les vores del R. Besós, 28.III.15; Bonanova, 30.III.15.
Aphthona herbigrada Curt.	Santa Fé del Montseny, VIII. 15.
Longitarsus echii Koch.	Vallvidrera, III. 17.

Long.	*Linnaei* Duft.	Sabadell, 10.IV.15.
Long.	*holsaticus* L.	Cardedeu, 11.IV.15.
Long.	*ochroleucus* Marsh.	Horta,21.V.15.

Sphagnum Cymbifolium al Montseny.— Sortint de Santa Fé, el día 16 del prop passat maig, recollí el P. BARNOLA, dita Esfagnàcia, en els marges regalats de la part dreta de la carretera que porta cap a Campins. Sols sembla citat de Catalunya a la vall d'Arán (Villiers) segons el porta En CASARES (Enumeración y distribución geográfica de las Muscineas de la Península ibérica, pág. 177). Polimorfs com són els esfagnis, cal advertir que l'espècie santafeuenca deu considerar-se compresa sots la var. *vulgare* (Michx.) Warnts., *congestum* Schpr., de les classificacions de C. WARNSTORF, en sa clàssica obra: «Les Sphaignes d'Europe», trad. pel Ab. A. L. LETACQ.

El Narcissus Poeticus L.—Citat vagament, del Montseny, fa avinent el P. BARNOLA que el trobà talment abundós a Santa Fé el 16 de maig, que qualques prades semblaven nevades dels milers de corol·les que embaumaven a l'ensems aquelles xamoses valls.

L'Anemone Nemorosa L.— Fou recollida a Santa Fé del Montseny, on no era escassa i en plena floració el 16 del prop passat maig,en començar la sombra dels faigs en la carretera de Campins, pel mateix P. BARNOLA.

Duchesnea (Fragaria) Indica (Andr.).—Aquesta Rosàcia, natural de la India i indígena també en les regions calentes de les Amèriques septentrional i central, la trobà entremig d'unes verdisses a Sarrià el P. BARNOLA. Sembla que ha sigut conreuada en algun punt per la vivor del roig dels seus fruits; per lo tant pot tenir-se com escampada de conreu i aclimatada.

Excursió a Garraf (Vallcarca).— El Dr. J. R. BATALLER fa les següents manifestacions:

Havent recentment visitat les pedres de ciment de Vallcarca hem pogut observar la presència a l'esmentada localitat de grossos ammonits així com també gasteròpods. En aquesta clotada no es mencionen fòssils d'aquesta mena per ésser tots els dipòsits nerítics i en canvi de les pedreres de La Vall (Els Monjos) se n'han recollit amb gran abundor éssent la formació allí pelàgica. Comparant ambdues localitats es veu la identidad dels sediments tan litológica com paleontològica. El paratje de Vallcarca correspon doncs a l'aptià de fàcies pelàgica com el de La Vall (C.V. 6'). El pèrit químic de la fàbrica de ciment del Sr. PRADERA serva molts exemplars encara que sense classificar.

El Dr. BATALLER i el Sr. ROSSELL VILÁ trasmeten notes bibliogràfiques.

A les vuit de la vetlla, no havent-hi més assumptes de que tractar, el Sr. President aixeca la sessió.

Algunos hongos del herbario del Museo de Ciencias Naturales de Barcelona

por

Romualdo González Fragoso

Comprende esta nota, continuación de la recientemente publicada en este mismo Butlletí (1), una serie de Hongos que posteriormente me han sido remitidos por el infatigable botánico Dr. Font Quer. Algunos son nuevos para la Flora Ibérica, otros para la Catalana y otros para la poco conocida Flora Baleárica, y varios sólo hacen extender el área conocida, o las matrices citadas, en la Península y Baleares. He aquí la lista de ellos.

OOMICALES

Cystopus candidus (Pers.) Lév.—Sacc., Syll. fung. VII p. 234,

En hojas y tallos de *Capsella Bursa-pastoris.*—S. Antoni de Vilamajor, III. 1921, leg. Montserrat Garriga.

Protomices macrosporus Ung.—Sacc., VII, p. 319.

En hojas de *Daucus Carota.*— Parque de Barcelona, I 1921, leg. Gros.

Nueva para la Flora Catalana.

PIRENIALES

Sphaerella Asperifolii B. R. S.

En hojas vivas de *Cynoglossum pictum.* — Vallvidrera, Barcelona 3. 1. 1919, leg. Gros.

Nueva para la Flora Catalana.

Pleospora vulgaris Niessl, b) *disticha* Sacc.—Sacc., II, p. 243.

En tallos secos de *Sideritis incana* var. *glabrata* Font Quer.—*Frigiliana* (Malaga), VI-1919. leg. Gros.

Matriz nueva para esta especie.

(1) Algunos Uredales del Herb. del Mus. de C. Nat. de Barc. Oct. 1920.

Lasiobotrys Lonicerae Kze.—Sacc., I. p. 30.
En hojas y ramas de *Lonicera pyrenaica.*— Puig major de Massanelles, Mallorca, leg. Dr. Font Quer, i Gros, V. 1920.
Nueva para la Flora Baleárica.
Phyllachora Bromi Fuck.—Sacc., II, p. 603.
En hojas de *Brachypodium silvaticum.*— Martorell de la selva (Gerona), XI. 1916, leg. Dr. Font Quer.
Ha sido encontrada anteriormente en el Tibidabo sobre *B. pinnatum*.

HISTERIALES

Lophodermium Paeoniae Rehm.—Sacc., XIV, p. 720.
En peciolos secos de *Paeonia Cambessedesii.*— S'Escrop, Mallorca, 17. IV. 1920, leg. Gros.
Especie nueva para la Flora Baleárica, no citada en la Ibérica, siendo tambien nueva la matriz para dicha especie.

USTILAGALES

Ustilago hypodites (Schlect.) Fr.—Sacc., VII, p. 453.
En hojas y vainas de *Milium multiflorum.*— Vallvidrera, Barcelona, 2. XII. 1918, leg. Gros.
Estaba ya citada sobre la misma en el Tibidabo.
U. perennans Rostr.—Sacc., IX, p. 283.
En ovarios de *Arrhenatherum elatius.*—Pineda de la Sierra (Burgos.) 28. VI. 1914, leg. Dr. Font Quer.
Había ya sido encontrada en dicha provincia por el Hno. Elias, y me fué comunicado por el Hno. Sennen.
U. striaeformis (Westen.) Niessl.- Sacc., p. 484 (sub *Tilletia*).
En hojas y tallos de *Brachypodium ramosum.*—Parque, Barcelona. I. 1921, leg. Dr. Font Quer.
Nueva para la Flora Catalana.

UREDALES

Uromyces Anthyllidis (Grev.) Scroet.— Sidow, Monog. Ured. II, p. 64; Sacc., VII, p. 551 p. p.
En hojas de *Anthyllis rosea.*—Puig major de Massanelles, Mallorca, V. 1920, leg. Dr. Font Quer.
La matriz es nueva para esta especie, que estaba citada en Baleares sobre *Physanthyllis tetraphylla*, por el Prof. René Maire.
U. Behenis (DC.) Ung.—Syd., II, p. 218; Sacc. VII, p. 559..

En hojas de *Silene inflata*, en facies urédica y teleutospórica.— S. Guim (Lérida) a 700 mtrs. de alt., IX. 1920, leg. Dr. Font Quer.

No estaba citada en Cataluña.

U. Monspessulanus Tranzsch.—Syd., II, p. 172; Sacc., XXI p. 561.

En hojas de *Euphorbia serrata* -- Puig d'En Rota, Ibiza 14. V. 1920, leg. Gros.

U. Onobrychidis (Desm.) Lév.—Syd., II, p. 118, Sacc., VII, p. 500 p. p.

En hojas de *Onobrychis sativa*, en ambas facies.—S. Guim, (Lérida), VIII. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Especie nueva para la Flora Ibérica.

U. Pisi (Pers,) Wint., Syd. II, p. 124; Sacc., VII, p. 542, p p.

En hojas de *Latyhrus latifolius*.— Vallvidrera, Barcelona, 20. VIII. 1920, leg. Gros.

No estaba citada sobre esta especie en Cataluña.

U. Poligoni (Pers.) Fuck.—Sacc., VII, p 533; Syd., II, p. 236.

En hojas y tallos de *Polygonum aviculare*. — Quintanapalla (Burgos), 19. VI. 1914, leg. Dr. Font Quer.

En hojas y tallos de *Polygonum Bellardi*.—S. Guim (Lérida), VII.1920, leg. Dr. Font Quer.

Sobre esta últíma especie sólo estaba citada, en nuestra Flora, en Vicort (Valencia).

U. Winteri Wettst.—Syd., II, p. 179.

En hojas de *Euphorbia falcata*.—Cala Aterida, Ibiza, 6. V. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Es una especie que sólo era conocida en algunas regiones asiáticas, y que muy recientemente cité en la provincia de Madrid, es pues nueva para la Flora Baleárica.

Puccinia Agropyri Ell. et Ev.—Sacc., XI, p. 201; Syd., II. p. 823.

En hojas de *Clematis Vitalba*. —Vallfogona de Riucorb, VI. 1919, leg. Monserrat Garriga.

Ya citada en Cataluña.

P. Allii (DC.) Rud.—Sacc., VII, p, 655; Syd., I, p. 614.

En hojas de *Allium* sp.—Málaga, 6. V 1919.

Especie común en toda España.

P. Andryalae (Syd.) Maire.—Maire, Schedae ad Myc. Bor. Afr.,in Bull. Soc. d'Hist. nat. du Nord d'Afrique, 1917, p. 253.

En hojas de *Andryala integrifolia*.— S. Guim (Lérida), 16. VI. 1918, leg. Dr. Font Quer.

Citada sobre la misma de los alrededores de Barcelona.

P. annularis (Strausr) Schlecht.—Sacc., VII, p. 689; Syd. V. d. 300.

En hojas de × *Teucrium pugioniforme* (Pau) FONT QUER.— Sierra de Chiva (Valencia), leg. Dr. Font Quer, 7. VII. 1919.

Es matriz nueva, para esta especie.

P. Buxi (DC).—Sacc., VII, p. 688; Syd., I, p. 453.

En hojas de *Buxus sempervirens*.— Collegats, cerca de la Pobla de Segur (Lérida), VII. 1918, leg. Dr. Font Quer.

Es común en Cataluña.

P. Cardui-pycnocephali Syd.—Syd , I, p. 34; Sacc., XVII, p. 291.

En hojas de *Carduus tenuiflorus*.—Isla del Vedrá, cerca de Ibiza, 19 V. 1918, leg. Gros.

Es nueva para la Flora Baleárica.

P. Centaureae, form. *Scabiosae* Hasler.—Hasler, in Centralbl. fur Bakter. etc., 1918. p. 246.-286.

En hojas de *Centaurea Scabiosa*.—S. Guim (Lérida), VIII-1920, leg. Dr. Font Quer.

Estaba citada en Poblet (Tarragona).

P. chondrillina Bub. et Syd.—Syd., I, p. 44; Sacc., XVIII, p. 312.

En hojas y tallos de *Chondrilla juncea*.— Martorell de la Selva, Gerona, 5. VII. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Citada en diversas localidades de Cataluña.

P. Cressae (DC.) Lagh.— Sacc., VII, p. 781; IX, p. 307; et XVI, p. 329; Syd. I, p. 320.

En hojas de *Cressa cretica*, facies *picnídica* y *ecídica*.—Ibiza, 23. X. 1920, leg. Gros.

Nueva para la Flora de Baleares.

P. grisea (Strauss) Wint.—Sacc., VII, p. 689; Syd., I, p. 240.

En hojas de *Globularia vulgaris* var. *major*.—Soller (Mallorca), 3. V. 1920 leg. Dr. Font Quer.

Nueva para la Flora de las Baleares.

P. hispanica Bub.— Bubak, Fungi nonnulli novi hisp., Hedwigia. 1915 Sep. p. I. 2; G. Frag., Ured. de la Pen. p. 118.

En hojas de *Thrincia hispida*.— Els Cubells, Ibiza, 7. V. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Nueva para la Flora baleárica.

P. Lolii Niels.—Sacc., XI, p. 203; Syd. I, p. 704.

En hojas de *Lolium perenne*.— S. Guim (Lérida), VIII, 1920, leg. Dr. Font Quer.

No citada sobre esta especie en Cataluña.

P. Malvacearum Mont.—Sacc., VII, p. 686; Syd., I, p. 476.

En hojas de *Lavatera cretica*.—Pla de Vila, Ibiza, 5. V. 1919, leg. Gros.

Cítase por vez primera sobre esta planta en Baleares.

P. Menthae Pers.—Sacc., VII, p. 617, Syd., I, p. 282 et. 875.

En hojas de *Calamintha adscendens*.— Tibidabo, Barcelona, 10. X. 1920, leg. Dr. Font Quer.

P. Microlonchi Syd.—Syd., I, p. 2; Sacc., XVII, p. 277.

En hojas de *Microlonchus salmanticus*.— Chiva (Valencia), leg. Dr. Font Quer, 3. VII. 1919.

No estaba citada sobre esta especie en la Península.

P. obscura Schroet.—Sac., VII. p. 629; XVII, p. 368; Syd., I, p. 645 et 898.

En hojas de *Luzula campestris*.— Gamonal (Burgos), 16. VI. 1914, leg. Dr. Font Quer

No estaba citada en esta provincia más que facies ecidiana, recolectada también por el Dr. Font Quer y publicada por el inolvidable botánico Lázaro Ibiza.

P. Podospermi (DC).—Sacc.,VII, p. 668 p, p., XVII, p. 309; Syd., I, p. 133.

En hojas de *Podospermum laciniatum*.— Montagut (Lérida), 28. III. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Estaba citada en Almacelles en la misma provincia.

P. Polygoni-amphibii Pers.—Sacc., XVI, p. 331; Syd., I, p, 569.

En hojas de *Polygonum Convolvulus*.—S. Guim. (Lérida), VIII. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Estaba citada sobre esta especie en Castelldefels.

P. Taraxaci (Reb.) Plowr.—Sacc., IX; p. 305; Syd., I, p. 164.

En hojas de *Taraxacum tomentosum*.— S. Guim (Lérida), VIII. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Citase por vez primera sobre esta especie en Cataluña.

P. Winteriana P. Magn.—Syd., I, p. 783; Sacc., XVII p. 469.

En hojas de *Allium roseum*?, facies ecídica.—Els Penitents, Barcelona, 23. II. 1918, leg. Gros.

En hojas de *Allium* sp.—Samalús, Barcelona, 26. 10. 1918, leg. Gros.

Es interesante la presencia de este ecidio en los alrededores de Barcelona, confirmando la antigua cita de Texidor, y que yo creia pudiera más bien referirse al ecidio de la *P. Porri* (Sow.) Wint. El estudio de los ejemplares recolectados por Gros y que me han sido enviados por el Dr. Font Quer, me ha hecho ver que los caracteres de este ecidio coinciden efectivamente con los del *Aecidium Allii* Grev., como había dicho Texidor. Ahora bien este ecidio sólo puede pertenecer a la *P. Winteriana* P. Magn., o a la *P. Laguri-chamaemoly* R. Maire (1), cuyas facies superiores se dan para la primera en *Phalaris arundinacea* y para la segunda en *Lagurus ovatus*, en tanto que las inferiores se mencionan en *Allium chamaemoly* para esta última y en *A. ursinum* para aquella. El *A. chamaemoly* es una especie que no sé exista en Barcelona y acaso tampoco el *A. ursinum*. Seria por ello de interés poder averiguar de qué especies de *Allium* se trata, para poder confirmar la cita que he hecho, o bien investigar por infecciones artificiales las relaciones de este ecidio.

(1) Vease Maire, in Bull. Soc. d'H. N. du N. d'Afr., X, p. 139 (1919).

Phragmidium Rubi (Pers.) Wint.— Sacc., VII, p. 745, p. p.; Syd., III, p. 141.

En hojas de *Rubus* sp. — Sta. Fé. Montseny, 8. IX. 1918, leg. Dr. Font Quer.

Citada ya en Cataluña.

Ph. Rubi-Ideai (Pres.) Karst.—Sacc., VII, p. 748; Syd, III, p. 146.

En hojas de *Rubus Idaeus.*—Entre Nuria y Queralps, 3. IX 1919, leg. Monserrat Garriga.

No estaba citada en Cataluña.

Ph. Sanguisorbae (DC.) Schroet.—Sacc., VII, p. 742; Syd., III, p. 156.

En hojas de *Poterium muricatum.*—S. Guim (Lérida), VIII. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Ph. violaceum (Schultz) Wint.—Sacc., VII, p. 744; Syd. III, p. 139.

En hojas de *Rubus* sp. —S. Marsal, Montseny, 6 IX. 1918, y Cervera de Pisuerga (Palencia), 7. VIII. 1914, leg. Dr. Font Quer.

Especie común, pero que no sé estuviese citada en la provincia de Palencia.

Ph. tuberculatum J. Müller.—Sacc., VII, p. 747; Syd., III, p. 114.

En hojas de *Rosa* sp., cult.—Pedralbes, Barcelona, I. II. 1921, leg. A. Codina.

Estaba citada en S. Gervasio sobre Rosa cultivada y es verdaderamente digno de notar que esta especie que sólo es comun en las especies espontáneas se presente en esa región en las cultivadas, denunciando condiciones especiales para la Ecologia de la región barcelonesa.

Melampsora Euphorbiae (Schub.) Cast.—Syd., III, p. 378.

Forma esp. *Euphorbiae - exiguae* W. Müller. — Syd., l. cit.; Sacc., XVI, p. 603.

En hojas de *Euphorbia exigua.*—Olot (Gerona), 6.VI.1920, leg. Dr. Font Quer.

Esta forma especial no estaba citada en Cataluña.

Forma esp. *Euphorbiae-Pepli* W. Müller.— Sacc., l. c. p. 604; Syd., l, c.

En hojas y tallos de *Euphorbia Peplus.*— Els Cubells, Ibiza, 7. V. 1920, leg. Dr. Font Quer.

No citada anteriormente en las Baleares.

M. Gelmi Bres.—Sacc., XIV, p. 288 et XXI, p. 603; Syd., III, p. 376.

En hojas de *Euphorbia serrata.*— S. Guim (Lérida), VIII. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Estaba citada sobre esta especie en Badalona.

M. Lini (Pers.) Cast.—Sacc., VII, p. 588; Syd., III p. 381.

En hojas y tallos de *Linum strictum.*— S'Escrop, Mallorca, 17, IV. 1920, leg. Gros.

No estaba citada sobre esta especie en Baleares.

Cronartium flaccidum (Alb. et. Schw.) Wint.—Sacc., VII, p. 598; Syd., III, p. 560.

En hojas de *Vincetoxicum officinale.*— S. Guim (Lérida), VIII. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Citada sobre esta especie en los alrededores de Barcelona.

Coleosporium Campanulae (Pers.) Lév.—Sacc., VII, p. 753; Syd., III p. 628.

Forma esp. *Campanulae Trachelii* Klep.—Sacc., XVII, p. 460: Syd., 15, l. c. p. 631.

En hojas de *Campanula Trachelium.*— S. Guim (Lérida), VIII. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Esta forma es nueva para la Flora española.

C. Inulae (Kyl.) Raph.—Sacc., XXI, p. 721; Syd., III, p. 609.

En hojas de *Inula viscosa.*—Formentera, 21. X. 1920, leg. Gros.

Citada sobre la misma en Miramar (Mallorca) por el Prof. R. Maire.

C. Jasoniae (Auersw.) Gz. Frag.— G. Frag., in Micr. var. de Esp. y Cerd., 1916, p. 23.

En hojas de *Jasonia tuberosa.*—S. Guim (Lérida), VIII 1920, leg. Dr. Font Quer.

Citada en la Serrania de Cuenca, y en las provincias de Barcelona, Tarragona, y Gerona, esta nueva mención extiende aun más el área de esta especie, hasta ahora propia de la flora española.

C. Senecionis (Pers.) Fr.—Sacc., VII, p. 751; Syd., III, p. 615.

En hojas de *Senecio vulgaris.*—S. Guim. (Lérida), VIII. 1920, y Mahón II. 1913, leg. Dr. Font Quer.

Es nueva para la flora de Mahón, y para la de Lérida.

Hyalopsora Adianti-capilli-Veneris (DC.) Syd. — Sacc., XVII, p. 268; Syd., III, p. 497.

En frondes de *Adiantum capillus-Veneris.*— Sierra de Cardó (Tarragona) a 800 mts. de alt., 27. VI. 1920, leg. Dr. Font Quer.

Especie muy rara en nuestra Flora, y que sólo estaba citada en S. Vicente de la Barquera por Lázaro-Ibiza., en España.

Aecidium Marci Bub.—Sacc., XVII, p. 424.

En hojas de *Mercurialis annua.*— S. Andrés, Barcelona, 4. II. 1918, leg. Gros.

Habia sido citada en Badalona.

Aec. rubellum Gm.—Pert. a *Puccinia Phragmitis* (Schum.) Körn.

En hojas de *Rumex* sp.— Farola del Llobregat.— 20. II. 1918, leg. Gros.

Es común en los alrededores de Barcelona.

ESFEROPSIDALES

Phoma phacidioides Sacc.—Sacc., III. p. 106.

En hojas de *Buxus sempervirens.*—Jaca (Huesca), I. 1919, leg. Dr. Font Quer.

Citada en la misma localidad, anteriormente.

Sphaeronema Senecionis H. et. P. Syd.—Sacc., XVIII, p. 282.

En tallos secos de *Senecio adonidifolius.*— S. Marsal, Montseny, 14. VIII. 1917, leg. Gros.

Descrita en Alemania sobre *Senecio Fuchsi*, es matriz nueva para la especie y ésta nueva para la Flora Ibérica.

Leptostroma herbarum (Fr.) Link.—Sacc., III, p. 645.

En escapos secos de *Catananche cœrulea.*—Jaca (Huesca) I. 1919, leg. Dr. Font Quer.

Especie nueva para la península Ibérica y matriz nueva para la especie.

HIFALES

Polythrincium Trifolii Kze.—Sacc., IV, P, 350.

En hojas de *Trifolium fragiferum.*—S. Guim. (Lérida), VIII. 1920, leg. Dr. Font Quer.

En hojas de *Trifolium repens*,S. Fost, Barcelona, 23. I. 1921, leg. Dr. FONT QUER.

Especie comun en toda españa.

Cladosporium herbarum (Pers.) Link, P *fasciculare* Cda.—Sacc., IV, p. 351.

En escapos secos de *Scilla autumnalis*, con peritecas no maduras y por ello indeterminables.—Jaca (Huesca),7. 12, 1918, leg. Dr. Font Quer.

Esta variedad es algo común.

Cercospora smilacina Sacc.—Sacc., IV. p. 476.

En hojas de *Smilax aspera.*—Vallvidrera, Barcelona, 3. I. 1919, leg. Gros.

Citada en gran parte de España no lo estaba en Cataluña.

Macrosporium longipes Ell. et Ev.—Sacc., XI, p. 635.

En hojas de *Nicotiana rustica.*—Sta. Inés, Ibiza, 11.III.1920, leg. Gros.

Descrita en los Estados-Unidos, la creo nueva para la Flora Europea.

ADICIÓN A LOS ESFEROPSIDALES

Leptothyrium Periclymeni (Desm.) Sacc.—Sacc., III, p. 626.

En hojas de *Lonicera Xilosteum.*— Punta dels tres Pins, Ports de Tortosa (Tarragona), 1250 mtrs. de alt., 30. VI. 1917. leg. Dr. Font Quer.

Nueva para la flora de Cataluña.

Notes bibliogràfiques

El caballo moruno. A. Cabrera. Memorias de la Real Sociedad Española de Historia Natural. Tom. XII, 120 pag. 41 fig. Madrid 1921. — El llibre del senyor Cabrera és un estudi de les poblacions cavallines del Nord d'Africa, especialment del Marroc.

L'obra està repartida en IX capitols. L'Autor ha estudiat *in situ* el cavall moresc. La tési de l' A. és que el cavall del Marroc és autòcton; que té propietats excel·lents per a cavall de sella; que ha contribuit a la formació d'altres races ben reputades i finalment, que millorada la població indígena, Espanya podria extreure'n sementals per a millorar la producció cavallina peninsular. En apoi de la seva tèsi l'A. utilitza una vastíssima erudició.

Les conclusions que presenta l' A. les considerem ajustades a un bon criteri zootècnic i escepte la última, de la que caldria suprimir el creuament amb el cavall araba, les trobem, repetim, molt ben encertades.

Si l'orientació zootècnica és bona, i abundant l'erudició, no es pot dir el mateix dels arguments raciològics (etnològics) que l'A. emplea en el transcurs del llibre, la qual cosa passem a anotar.

L'A. pensa que els progenitors dels cavalls domèstics provenen de quatre espècies Observem que, escepte Sanson els demés zootècnics han considerat que existia una sola espècie cavallina. L'A. no diu pas on comença l'espècie i on acaba la raça, mentres que per a els zootècnics aquestes dues categories enclouen conceptes distinctius.

En descriurer les *espècies*, els caràcters de què es serveix l'A. no són, precisament, els més subjectes a immutabilitat. L'A. posa en primer lloc el volum, el nombre de vèrtebres llombars, les castanyes, la forma de la cara, el perfil (no el del crani sinó el de la cara) i finalment el pelatge. De tots aquests caràcters un sol és permanent, i aquest que és el perfil, l'A. el fa constar alguna vegada en forma indecissa, com si es tractés d'un caràcter racial secundari.

En els animals domèstics els caràcters menys subjectes a variació són el perfil o el tipus cefàlic. Tots els demés caràcters són modificables en gran escala. Així respecte al volum, la raça llanera merina, per exemple ofereix el fet de que els marrans estrangers d'aquesta raça pesen tres vegades més que els espanyols. No obstant la fisonomia, la silueta, continua éssent la mateixa.

Qui ha vist un poney de les illes Shetland i un cavall bretó dirà que

aquell és la miniatura d'aquest, com l'efígie de una pessa de mitja pesseta ho és de la d'un duro. El poney mideix 1 metre i menys encare (al Jardí Zoològic d'Edinburg vegerem l any passat, una parella que no tenien més que 70 cm.); un cavall bretó,pesat, té una alçada de 1'60 metres.

El nombre de vèrtebres no pot constituir una base de classificació. Sovint en els cavalls es compten una més o menys vèrtebra llombar de les sis que constitueixen el nombre regular de l'espècie. Cornevin i Lesbre que han estudiat profusament la qüestió han dit: Tots els orgues que és repeteixen en sèrie, com les vèrtebres, molt susceptibles a variar numèricament, la llur fòrmula vertebral no pot servir per a caracteritzar de una manera segura els genres, les espècies o les races. Pel demés el fet de la variació dels orgues en sèrie fou abastament conegut per Geoffroy Saint-Hilaire, Darwin (llei de la varialitat de les parts múltiples); per Milne-Edwards (llei de les repeticions orgàniques) i altres molts autors.

Les castanyes no poden constituir un caràcter diferencial. Un cavall belga, frisó o Shire són tres tipus ben diferents.Jamai a cada una d'aquestes races s'ha notat l'absència de castanyes en els membres posteriors. Aquest caràcter que sembla constant en qalques poblacions cavallines del nord de la Gran Bretanya, es troba també sinò amb freqüència, al menys se n'han citat alguns cassos en els cavalls africans.

La forma de la cara està bastant supeditada al regim alimentici. El cas més típic de maleabilitat d'aquesta regió l'ofereix l'espècie porcina. Tots els porcs que es veuen obligats a procurar-se els aliments, és a dir, que furguen constantment tenen la cara llarga. Aquests animals i millor encara els seus fills mantinguts en estabulació permanent, alimentant-los amb granes o farines, i com a conseqüència de no fer servir els muscles de la cara els ossos facials sofreixen una reducció, la qual desfigura als subgectes en qüestió. Per regla general,una cara llarga i estreta tradueix una alimentació pobra o escassa. El caràcter facial, doncs, supeditat a la immediata acció del medi, no pot ésser un bon element de diferenciació.

Es compendrà que la modificació longitudinal de la cara no sigui la sola variació que en aquesta part de la calavera es realitzi a conseqüència de l'escursament, puix és molt difícil causar una sola modificació, és a dir, la mutació que s'opera en un orgue en un sentit determinat comporta altres modificacions. Així, en els porcs de que es parlava, el perfil facial en lloc d'ésser recte devé concau. No té, doncs, una valor de permanència el perfil de la cara.

El pelatge o sigui el color del pel tampoc és un caràcter essencial, sobre tot en el bestiar cavallí. Els pelatges són múltiples en les diverses races i moltes vegades el color del pel es selecciona en virtut de les exigències del mercat. Un segle enrera la moda del pelatge blanc no havia encara passat. Els cavalls perxerons que cinquanta anys enrera el llur pelatge era predominantment tord, actualment és de capes obscures. La po-

blació cavallina de Catalunya de vint anys ençà es sel·lecciona totalment a l'alatzà. Dir, que tal o qual raça de cavalls devia tenir un pelatge fosc o clar equival a parlar en hipotesi. La prehistòria no il·lustra sobres aquest fet. Els fenòmens hereditaris estudiats són molt lluny de poguer formular una afirmació categòrica en aquest sentit. Es poden produir sí, dislocacions, reversions, però les últimes que es provoquin poden no correspondre al color del pel dels individus de la raça o espècie primitiva, és a dir, dels fenòmens hereditaris provocats o naturalment aparescuts no és pot afirmar en l'estat actual de la ciència, que els tinguts per més atàvics corresponguin pel color del pelatge al pelatge primitiu.

L'A. en referir-se a les restes cavallines del quaternari del nord de la Península, des de Astúries a Catalunya, diu, que es poden distingir dues espècies pel tamany i pels caràcters dentaris. Els caràcters dentaris, particularment els dels queixals, no serveixen per a la diagnosi de races ni de certes espècies del genre *equus*. En més de una ocasió, hem afirmat o cregut demostrar que els caràcters dels queixals en l'espècie cavallina eren d'ordre particular, que per ells sols, com han fet molts autors, no es podia diagnosticar una raça ni sisquera assegurar que pertanyien a l'espècie cavallina o a l'espècie asinal.

L'obra del Sr. Cabrera és primordialment un estudi de raciologia i cosa paradoxal, està mancat de base de classificació. Precisament, l'A., cita repetides vegades a Sanson, el zootècnic, potser, més genial que ha existit, per a contradir-lo i això en termes tan categòrics com «les teories de Sanson sobres la diferenciació de races, teories desprovistes de una veritable base científica, són considerades com una senzilla curiositat taxonòmica.» Les bases de classificació de Sanson comprenen tres elements: tipus cefàlic; conexions dels ossos de la calavera, i fòrmula vertebral. L'últim d'aquests elements, ja s'ha vist com l'autor se l'apropiava i en quant al primer, la part vulnerable que, per segons quins autors tenia, en aquestes mateixes planes, fou, per nosaltres posat a cobert.

En canvi l'autor s'enamora de classificacions restringides, com són les d'Eward o les del professor suís Duerst, en les que, la primera per exemple, un hom no sab on col·locar el cavall percheró, l'araba i el frisó, per no citar-ne més. La influència d'aquests i parescuts autors determina, potser, al Sr. Cabrera a formular una nova classificació cavallina, en la qual tampoc sabriem on enquadrar les races totes de perfil recte, la raça belga, bretona (gran), la Shire i el que és curiós ni la raça africana, ni la dongolawi, ni la població cavallina andalusa de perfil convex.

L'origen de les races cavallines solament pot manifestar-se de dues maneres: pel descobriment de calaveres o per la glíptica. Mes sobres el particular, temps enrera i dedicarem un treball i això ens priva d'insistir. Però no podem passar de llarg la qualificació d'innocència als autors que basen una diagnosi racial en figures del art quaternari. L'A. en apoi de

l'afirmació que s'acaba de dir, afegeix que «si no sempre és fàcil reconeixer en els cavalls vius la raça a la qual pertanyen, i per a distingir l'espècie en els esquelets dels équids actuals s'ha de recorrer a minucioses comparacions i mides ¿cóm s'apreciaran els caràcters distinctius en representacions tosques i amb freqüencia estilitzades en alt grau?»

Amb aquestes poques línies es revel·la tot el nervi del treball que critiquem. Cada any tenim ocasió de comprovar en els nostres alumnes que, mentre tracten d'apendre solament pels llibres la diferenciació racial aquesta els és una cosa dificilíssima, confusa. En canvi, al cap de quatre o cinc lliçons pràctiques, la diagnoci racial la practiquen a l'instant. Ni en viu, ni en mort té res d'extraordinari la coneixensa de races, com tampoc ofereix cap dificultat diagnosticar per medi de una bona il·lustració. Naturalment, que si la pintura, gravat, etc, està mal feta llavors, el que hi hauria a apreciar en tot cas, fora el grau de la tècnica de l'artista, però no la traducció real de la cosa artísticament expressada. Els dibuixos ben fets, malgrat siguin del paleolític serveixen per a la diagnoci racial.

L'A. en tractar la raça *moruna* objecte del llibre que ha escrit, imbuit de les classificacions més amunt criticades i potser també per manca de pràctica raciològica cau en una equivocació lamentable, afirmant que l'*Equus caballus africanus*, de Sanson, no és el cavall del Marroc, el tipus que l'A. anomena *moruno*. No hi ha més que veure les figures 2, 3, 4, 7, 8, 9 i 19 per a demostrar que aquestes figures corresponen a la descripció del cavall africà de Sanson.

Però el senyor Cabrera te raó al dir que el cavall dongolawi no és propiament el cavall africà, és a dir, el cavall de Dongola seria un tipus diferent del descrit per Sansón amb el nom d'*Equus caballus africanus*.

En veritat no ens expliquem com l'A. ha pogut escriure un llarg treball com el que critiquem, essent la descripcció de l'*E. cab. africanus*, de Sanson, de una presició i claretat exemplars. L'A. empró considera a Mr. Diffloth com un gran zootècnic, quan no és altra cosa que un redactor científic. Els zootècnics sabem perfectament d'on procedeixen els materials de que s'ha servit Diffloth per a bastir les seves obres.

No obstant i el que s'acaba de dir, les lletres castellanes han rebut amb *El caballo moruno* la primera obra substanciosament zootècnica, puix que fins ara, semblava que la zootècnica en ésser tractada en castellà estava reservada a escribens força menys traçuts que aquell magnífic redactor que es diu Difflotf.—M. ROSSELL I VILÁ.

Hoyt S. Gale-Potash deposits in Spain.—Bulletin 715-A—United States Geological Survey. 16 pag. 3 lam. i 3 f gures. Washington 1920. — Es aquest treball un resum de les publicacions dels enginyers de l'Institut Geològic d'Espanya, que palesa altra volta l'interès científic àdhuc que industrial que tenen pobles estrangers de la riquesa que no sabem nosaltres preuar com són els dipòsits potàsics de Súria. El resúm del seu con-

tingut és com segueix: Introducció : localitat i accés : propietaris : muntanya de sal de Cardona : investigacions de la potasa a Súria : altres dipòsits : geologia general de la comarca : llegislació espanyola referent a les terres potàsiques : probabilitats de producció.

En parlar de la intervenció del Govern central espanyol diu: «les restriccions establertes per les actes del Govern espanyol ha indubtablement impedit el progrés en el desenrotllo de aquesta comarca i aixís com l'allunyar als capitalistes estragers que desitjaven entrar en la comarca...» Acompanya aquest treball unes boniques làmines de les salines de Cardona i dels conglomerats de nostra Muntanya Santa aixís com uns esquemes topogràfics i geològics de l'encontrada.—J. R. Bataller.

[illegible] que segueix: Introducció i localitat i accés i [illegible] i [illegible] camps de sal de Cardona: investigacions de la [illegible] Sèrie; [illegible] [illegible] general de la muntanya i [illegible] les terres potàssiques i probablement [illegible] a produir.

En parlar de [illegible] del [illegible] central espanyol diu [illegible] per les [illegible] del Govern espanyol [illegible] en el desenrotllo de aquesta comarca [illegible] dels capitalistes estrangers que [illegible] [illegible] les salines de Cardona [illegible] de la nostra Muntanya [illegible] geogràfica i geològica de l'encontrada. — J. R. [illegible]

INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL

1. **Dies de sessió.** –Primer dijous no festiu de cada mes, a dos quarts de set de la tarda.

2. **Membres Numeraris.**—Deuen ésser presentats per tres Membres i admesos en la Sessió següent a la de la seva presentació. Paguen **vint pessetes** l'any (que poden fer efectives a D. Asenci Codina, La Roca, Sarrià (Pedralbes), Barcelona, Tresorer de la **Institució,** reben totes les publicacions de la Societat i poden consultar la Biblioteca i Museu.

3. **Butlletí.**—Cada mes surt el **Butlletí** de la **Institució** menys els mesos de juliol, agost i setembre.

4. **Volum de Treballs:**
Cada any es publica un **Volum de Treballs** d'unes 300 planes i amb làmines.

5. **Biblioteca.**—Es oberta per a els Membres de la **Institució** els dilluns, dimecres i divendres de 6 a 8 de la tarda.

6. **Tiratges apart:**
Els autors rebran 50 tiratges apart dels treballs publicats en el **Butlletí** i el **Volum de Treballs.**

7. Toutes les **communications** et **échanges** doivent être envoyées:

Carrer del Bisbe, n.° 2 (Palau de la Generalitat).

Barcelona (Espagne)

Institució Catalana d'Història Natural

SESSIONS

La Insttucó Catalana d'Història Natural celebrarà ses sessions cientfiques d'enguany els jorns:

13 de gener	7 d'abril	6 d'octubre
3 de febrer	12 de maig	3 de novembre
3 de març	2 de juny	1 de desembre

PUBLICACIONS DE LA INSTITUCIÓ

BUTLLETÍ MENSUAL

I. Època.—1901-1903, tres anys		25 ptes.
II. » —1904 a 1917, cada any		7 »
III. » —1918-1919 » »		9 »
» » —1920 » »		12 »

MEMÒRIES

Himenòpters de Catalunya, per *P. Antiga* i Dr. *Josep M.ª Bofill*

Fam. I, Tentredínids	1 pta.
» IV, Icneumònids	1 »
» VIII, Crisids	1 »
» X, Esfègids	1 »
» XI, Pompílids	1 »
» XII, Sapígids; » XIII, Escòlids; » XIV, Mutíl·lids	1 »
» XVIII Vèspids	1 »
» XIX, Apids	1 »

Història de les Ciències Naturals a Catalunya, per *Mossén Norbert Font i Sagué*	3 ptes.
Assaig d'una Flora liquènica de Catalunya, per *Manuel Llenas i Fernàndez*	1 »
Minerals de Catalunya, per *Llorens Tomás*	1 »
Contribuciones al estudio de la Flora del Pirineo Central (Valle de Arán), por *Manuel Llenas Fernàndez*	2 »
Fauna ictiològica de Catalunya, per *Agustí M.ª Gibert*	3 »
Sismologia Catalana, per *M. Faura Sans, Pvre.*	1 »

TREBALLS

Volum I, 1915	10 ptes.
» II, 1916	10 »
» III, 1917	10 »
» IV, 1918	12 »
» V, 1919-20	(en premsa)